

ARTICLE 19

ပြည်သူလူထု၏ သိရှိပိုင်ခွင့် -
သတင်းအချက်အလက်ရရှိ/
ဖြန့်ဖြူးပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ

The Public's Right to Know: Principles on Right to
Information Legislation

2015

ARTICLE 19 Asia Programme
Free Word Centre
60 Farringdon Road
London
EC1R 3GA
United Kingdom

T: +44 20 7324 2500
E: info@article19.org
W: www.article19.org
Tw: @article19org
Fb: facebook.com/article19org

ISBN: 978-1-910793-09-1

© ARTICLE 19, 2015

This work is provided under the Creative Commons Attribution-Non-Commercial- ShareAlike 2.5 licence. You are free to copy, distribute and display this work and to make derivative works, provided you: 1) give credit to ARTICLE 19; 2) do not use this work for commercial purposes; 3) distribute any works derived from this publication under a licence identical to this one. To access the full legal text of this licence, please visit: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode>.

ARTICLE 19 would appreciate receiving a copy of any materials in which information from this report is used.

The ARTICLE 19 Asia Programme's right to information project has been financed by the Government of Sweden under the Civic Space Initiative. Responsibility for the content lies entirely with the creator. The Government of Sweden does not necessarily share the expressed views and interpretations.

ဤစာတမ်းကို Creative Commons Attribution-Non-Commercial-Share Alike 2.5 လိုင်စင်ဖြင့် အထောက်အပံ့ပြုလုပ်ထားပြီး လွတ်လပ်စွာ ကူးယူဖြန့်ဝေဖော်ပြနိုင်သည်။ တစ်ခွဲကူးယူဖော်ပြရန် သင့်ကို ထောက်ပံ့ထားသည်မှာ -

၁) အာတီကယ် ၁၉ ကို အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြပေးပါ။ ၂) အခကြေးငွေဖြင့် စီးပွားရေးအတွက်ရောင်းချခြင်း မပြုရ။ ၃) ဤစာတမ်းမှတစ်ဆင့် ပွားယူသောကျမ်းများကို အလားတူ လိုင်စင်ဖြင့်ဖြန့်ချိပါ။ လိုင်စင်အကြောင်း အပြည့်အစုံကို <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode> တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ။

အစီရင်ခံစာပါ အချက်များကို အသုံးပြုရည်ညွှန်းထားသော အခြားစာတမ်းမိတ္တူများအား ပေးပို့ပါက အာတီကယ် ၁၉မှ ကျေးဇူးတင်ပါမည်။

ယခု စာတမ်းကို ဆိုဒင်အစိုးရမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးပြီး ဆိုဒင်အစိုးရ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ မပါဝင်ပါ။ ။ စာတမ်းပါအကြောင်းအရာများအတွက် အာတီကယ် ၁၉ တစ်ဦးတည်းသာ တာဝန်ရှိပါသည်။

This document is dual language: English - Burmese / Myanma. It is available in Bahasa, Burmese, Chinese, Khmer, Sinhala and Vietnamese.

The Public's Right to Know: Principles on Right to Information Legislation

These Principles were originally developed in 1999 and updated in 2015. They have been endorsed by Abid Hussain, the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, in his report to the 2000 Session of the United Nations Commission on Human Rights (E/CN.4/2000/63), and referred to by the Commission in its 2000 Resolution on freedom of expression, as well as by Hussain's successor Frank LaRue in 2013 in his report to the UN General Assembly in 2013 (A/68/362, 4 September 2013).

- Principle 1: Maximum disclosure 2
- Principle 2: Obligation to publish 4
- Principle 3: Promotion of open government 6
- Principle 4: Limited scope of exceptions 10
- Principle 5: Processes to facilitate access 12
- Principle 6: Costs 16
- Principle 7: Open meetings 18
- Principle 8: Disclosure takes precedence 20
- Principle 9: Protection for whistleblowers 20
- About ARTICLE 19 24

ပြည်သူ့လူထု၏ သိရှိပိုင်ခွင့်- သတင်းအချက်အလက်ရရှိ/ ဖြန့်ဖြူးပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ

ဤအခြေခံမူများကို ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် အစပျိုးချမှတ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ မူများကို လွတ်လပ်သောအမြင်အယူ အဆနှင့်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ် Abid Hussain မှ ၎င်း၏ ၂၀၀၀ခုနှစ် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ (E/CN.4/2000/63) တွင် အသိအမှတ်ပြုပေးခဲ့ပြီး၊ ကော်မရှင်၏ ၂၀၀၀ခုနှစ် လွတ်လပ်သောဖော်ပြချက်အနှစ်ချုပ်တွင်လည်း ညွှန်းဆိုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် အထူးကိုယ်စားလှယ် Frank LaRue ၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အစီရင်ခံစာ (A/68/362, 4 September 2013) ၌ အောင်မြင်မှုရခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

- အခြေခံမူ (၁) ။ အမြင့်ဆုံး ထုတ်ဖော်ချက် 3
- အခြေခံမူ (၂) ။ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရန် တာဝန် 5
- အခြေခံမူ (၃) ။ ပွင့်လင်းသောအစိုးရ ဖြစ်စေရန်စည်းရုံးလှုပ်ရှားခြင်း 7
- အခြေခံမူ (၄) ။ အကန့်အသတ်ရှိသော ခြွင်းချက်နယ်ပယ် 11
- အခြေခံမူ (၅) ။ ဝင်ရောက်သတင်းယူခွင့်လွယ် ကူစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်း 13
- အခြေခံမူ (၆) ။ ကုန်ကျငွေများ 17
- အခြေခံမူ (၇) ။ ပွင့်လင်းသောအစည်းအဝေးများ 19
- အခြေခံမူ (၈) ။ ထုတ်ဖော်ချက်သည်ထုံးတမ်း အစဉ်အလာဖြစ်ရမည်။ 21
- အခြေခံမူ (၉) ။ အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း 21
- ARTICLE 19 အကြောင်း 25

Principle 1: Maximum disclosure

Right to information legislation should be guided by the principle of maximum disclosure

The principle of maximum disclosure establishes a presumption that all information held by public bodies should be subject to disclosure and that this presumption may be overcome only in very limited circumstances (see Principle 4). This principle encapsulates the basic rationale underlying the very concept of the right to information in international law and ideally should be provided for in the Constitution to make it clear that access to official information is a basic right. The overriding goal of legislation should be to implement maximum disclosure in practice.

Public bodies have an obligation to disclose information and every member of the public has a corresponding right to receive information. The right should be available to all persons and informal and formal organisations, regardless of citizenship or residence. The exercise of this right should not require individuals to demonstrate a specific interest in the information or to explain why they wish to obtain it. Where a public authority seeks to deny access to information, it should bear the onus of justifying the refusal at each stage of the proceedings. In other words, the public authority must show that the information which it wishes to withhold comes within the scope of the limited regime of exceptions, as detailed below.

Definitions

Both 'information' and 'public bodies' should be defined broadly.

'Information' includes all materials held by a public body, regardless of the form in which the information is stored (document, computer file or database, audio or video tape, electronic recording and so on), its source (whether it was produced by the public body or some other entity or person) and the date of production. The legislation should also apply to information which has been classified as secret or some other designation, subjecting them to the same test as all other information. In some jurisdictions, this extends to samples of physical materials used by public bodies in public works. The law should also include, the obligation to disclose should apply to records themselves and not just the information they contain, as the context in which it is held is information also.

For purposes of disclosure of information, the definition of 'public body' should include all branches and levels of government including local government,

အခြေခံမူ (၁) ။ အမြင့်ဆုံး ထုတ်ဖော်ချက်

သတင်းအချက်အလက် ရရှိ/ဖြန့်ဖြူးပိုင်ခွင့် ဥပဒေကို အမြင့်ဆုံးထုတ်ဖော်ချက် စည်းမျဉ်း မူဘောင်ဖြင့် လမ်းပြဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။

ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများ လက်ဝယ်ရှိသော သတင်းအချက်အလက်အားလုံးမှာ ထုတ်ဖော်ချက်ပေါ်တွင် မူတည်သင့်သည် ဟူသော ယူဆချက်တစ်ရပ်ကို အမြင့်ဆုံး ထုတ်ဖော်ချက်စည်းမျဉ်းက စတင်ဖန်တီးလိုက်သည် ။ ယင်းယူဆချက်သည်ကန့်သတ်အခြေအနေများတွင်သာ အောင်မြင်ကောင်း အောင် မြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည် (အခြေခံမူ - ၄ တွင် ကြည့်ပါ) ။ နိုင်ငံတကာဥပဒေရှိ သတင်းအချက်အလက်များရရှိဖြန့်ဖြူးခွင့် သဘောတရားအပေါ်တွင် မူတည်လျက် အခြေခံကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုများကို ဤစည်းမျဉ်းက အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားပြီး၊ တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်ရရှိရန်အခွင့်အလမ်းသည် အခြေခံအခွင့်အရေးတစ်ခုပင်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြတ်သားစေရန်အလို့ငှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဤစည်းမျဉ်းကို စံပြုနည်းလမ်းသဖွယ် ပံ့ပိုးပေးသင့်ပေသည်။ ဥပဒေပြုခြင်း၏ အခြားအရာထက်ပိုမိုအရေးပါသောပန်းတိုင်မှာ အမြင့်ဆုံးထုတ်ဖော်ချက်ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။

သတင်းအချက်အလက်များဖော်ထုတ်ဖို့ရန် ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် တာဝန်ရှိကြသကဲ့သို့ လူထုထဲရှိ လူတိုင်းတွင် သတင်းအချက်အလက်များလက်ခံရရှိရန် အလားတူအခွင့်အရေးရှိပါသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးကို နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတွင်း/ပြင်ပနေထိုင်ခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိဘဲ လူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းမခံရသော အဖွဲ့ စည်းများပါ ထိတွေ့စားနပ်ရိက္ခာဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် သတင်းအချက်အလက်အပေါ်ရှိ တိကျသောစိတ်ဝင်စားမှုကို ဖော်ပြရန် (သို့မဟုတ်) ဘာကြောင့် ၎င်းသတင်းအချက်အလက်ရယူလိုသလဲ ဟူသည်ကို ရှင်းပြရန် မလိုအပ်ချေ။ ပြည်သူ့အာဏာပိုင်အဖွဲ့ တစ်ခုခုမှ သတင်းအချက်အလက်အခွင့်အလမ်းကို ငြင်းပယ်ချရန် ကြိုးစားပါက ဥပဒေအရအရေးယူသည့်အဆင့်တိုင်းတွင် ၎င်းငြင်းပယ်ချက်သည်မှန်ကန်ကြောင်း ပြဆိုရန် တာဝန်ခံနိုင်ရမည် ။ တနည်းအားဖြင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့မှ ၎င်းတို့ ငြင်းဆိုရန်ဆန္ဒရှိသော သတင်းအချက်အလက်သည် သီးသန့်ကန့်သတ်စနစ်၏ ဘောင်အတွင်း၌ ရှိနေကြောင်း ပြသရမည်ဖြစ်သည်။ အသေးစိတ်များကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဆိုလိုချက်များ

“သတင်းအချက်အလက်” နှင့် “ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများ” ဟူသည့် ဆိုလိုချက်နှစ်ခုလုံးကို ကျယ်ပြန့်စွာ အနက်ပြန်ဆိုသတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

“သတင်းအချက်အလက်” ဟုဆိုရာတွင် သတင်းအချက်အလက်များအား သိုလှောင် သိမ်းဆည်း ထားသော ပုံစံများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိဘဲ (တရားဝင်အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း၊ ကွန်ပျူတာဖိုင် သို့မဟုတ် စုစည်းထားသည့် ကွန်ပျူတာအချက်အလက်များ၊ အသံမှတ်တမ်း သို့မဟုတ် ဝီဒီယိုမှတ်တမ်းတိပ်ခွေများ၊ အီလက်ထရောနစ်အသံမှတ်တမ်းများ စသဖြင့်) ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်း လက်ထဲရှိ အချက်အလက်များအားလုံး အပြင်၊ ၎င်းအချက်အလက်၏ရင်းမြစ်များ (သတင်းအချက် အလက်ကို ပုံဖော်ဖန်တီးသော ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်း၊ သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၊ သို့မဟုတ် အခြားသော သီးသန့်ဖြစ်တည်မှုများ စသဖြင့်) နှင့် သတင်းဖြစ်ပေါ်ရာ နေ့စွဲတို့ အားလုံးပါဝင်သည်။ ဥပဒေသည် အခြားသောသတင်းအချက်အလက်များအားလုံးကဲ့သို့ စစ်ဆေးချက် တစ်ခုတည်းပေါ်တွင် မူတည်စိစစ်ထားပြီး လျှို့ဝှက်ချက် (သို့မဟုတ်) အခြားသော အမည်နာမ၊ ရာထူး တချို့အဖြစ် အမျိုးအစားခွဲခြားထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့်လည်း သက်ဆိုင်သည်။

elected bodies (including national parliaments), bodies which operate under a statutory mandate, nationalised industries and public corporations, non-departmental bodies or quangos (quasi non-governmental organisations), judicial bodies, and private bodies which carry out public functions (such as maintaining roads or operating rail lines) or hold decision-making authority or expend public money. No bodies, including defence and security bodies, should be exempt. Private bodies themselves should also be included if they hold information whose disclosure is likely to diminish the risk of harm to key public interests, such as the environment and health or affect individuals' human rights. Inter-governmental organisations should also be subject to right to information regimes based on the principles set down in this document.

Retention and Destruction of Information

To protect the integrity and availability of information, the law should establish minimum standards regarding the maintenance and preservation of information by public bodies. Such bodies should be required to allocate sufficient resources and attention to ensuring that public record-keeping is adequate. It should provide that obstruction of access to, or the willful destruction of information is a criminal offence.]

Principle 2: Obligation to publish

Public bodies should be under an obligation to publish key information

The right to information implies not only that public bodies respond to requests for information but also that they proactively publish and disseminate widely information of significant public interest, subject only to reasonable limits based on resources and capacity. Which information should be published will depend on the public body concerned. The law should establish both a general obligation to publish and key categories of information that must be published.

Public bodies should, as a minimum, be under an obligation to routinely publish and update the following categories of information:

- operational information about how the public body functions, including objectives, organizational structures, standards, achievements, manuals, policies, procedures, rules, and key personnel;
- information on audited accounts, licenses, budgets, revenue, spending, subsidy programmes public procurement, and contracts;

အချို့သောတရားရေးအာဏာများတွင် ဤဥပဒေသည် လူထုလုပ်ငန်းများရှိ ပြည်သူ့လူထုအသုံးချ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်နမူနာများသို့ တိုင်အောင် ချဲ့ထွင်သက်ရောက်သည်။ သတင်းအချက်အလက်များအား စုစည်းထိန်းချုပ်ထားသော ဆက်စပ်တွေးတောရမည့် အကြောင်းအရာကဲ့သို့ပင် ထုတ်ဖော်အသိပေးရန်တာဝန်သည် မှတ်တမ်းများတွင် ပါရှိသော သတင်းအချက်အလက်များကိုသာမက ၎င်းမှတ်တမ်းများနှင့်ပင် ဆက်စပ်သင့်ကြောင်း ဥပဒေက ခြုံငုံထည့်တွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

သတင်းအချက်အလက်ထုတ်ဖော်ရန်အတွက် "ပြည့်သူ့အဖွဲ့အစည်း"၏ အဓိပ္ပာယ်တွင် ဒေသတွင်းအစိုးရ၊ ရွေးချယ်တင်မြောက်ခံ အဖွဲ့များ (အမျိုးသားလွှတ်တော်များအပါအဝင်)၊ ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်တွင် လည်ပတ်နေသော အဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မှု ပြည်သူပိုင် (အစိုးရပိုင်)အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည့် စက်ရုံများ နှင့် ပြည်သူ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ၊ ဌာနနှင့်မသက်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများ (အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ)၊ တရားရေး အဖွဲ့များ ၊ နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သောအာဏာကို ဆုပ်ကိုင်ထားသော (သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့ငွေကြေးတိုးချဲ့သော (သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သော ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့များ (ဥပမာ-လမ်းဖျားထိန်းသိမ်းခြင်း၊ မီးရထားလမ်းများအား ထိန်းချုပ်လည်ပတ်စေခြင်း စသဖြင့်) စသော အဖွဲ့များအပါအဝင် အားလုံးသော အစိုးရအဆင့်များနှင့် ရုံးဌာနခွဲများကိုပါ ထည့်သွင်း ဖွင့်ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး အပါအဝင် မည်သည့်အုပ်စုမဆို တာဝန်မှ ကင်းလွတ်စေခြင်းမရှိစေရ။ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်း အုပ်စုများကိုယ်တိုင် သတင်းအချက်အလက်များရှိလျှင် ထုတ်ဖော်ခြင်းတာဝန်ကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ သတင်းထုတ်ဖော်ချက်များသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှု စသော အဓိက လူထုအကျိုးစီးပွားများအား ထိခိုက်နစ်နာစေမှုနှုန်းကို လျော့ကျစေသည်။ အစိုးရပေါင်းစုံပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများကလည်း ယခု စာတမ်းပါ စဉ်းမျဉ်းဥပဒေများကို အခြေပြုထားသော သတင်းအချက်အလက်များရယူဖြန့်ဖြူးခွင့် စနစ်ကို အလေးပေးသင့်သည်။

သတင်းအချက်အလက်များကို ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း

သတင်းအချက်အလက်များ မှန်ကန်မှု နှင့် သတင်းအခွင့်အလမ်းကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အနိမ့်ဆုံးစံများကို ဥပဒေက သတ်မှတ်ဖော်ဆောင်ရမည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများသည် လုံလောက်သော သတင်းရင်းမြစ်များ နှင့် မှတ်တမ်းထိန်းသိမ်းထားမှု ပြည့်စုံကြောင်း အာမခံချက်ကို တရားဝင်တာဝန်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် သတင်းအချက်အလက်များကို ဟန့်တားပိတ်ဆို့ခြင်းနှင့် တမင်သက်သက်ဖျောက်ဖျက်ခြင်းတို့သည် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ကြောင်း ပံ့ပိုးဖော်ပြရမည် ။

အခြေခံမူ (၂) ။ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရန် တာဝန်

ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် အဓိကသတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရန် တာဝန်ရှိသည် ။ ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ သတင်းအချက်အလက်တောင်းဆိုမှုများကို တုံ့ပြန်ရမည်သာမက ၊ တက်တက်ကြွကြွနှင့် လူထုအကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရင်းမြစ်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်တွင် အခြေပြုထားသော သင့်တင့်သည့် အကန့်သတ်များ၌သာ မူတည်ကာ ကျယ်ပြန့်စွာထုတ်ဝေဖြန့်ဖြူးရမည် ဆိုသည်အထိ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးက သက်ရောက်လေသည်။ မည်သို့သောသတင်းအချက်အလက်မျိုးကို ထုတ်ဝေသင့်သည်ဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုအပေါ်တွင် မူတည်သည်။ အထွေထွေသတင်းများထုတ်ဝေ ရန်တာဝန်နှင့် အဓိက သတင်းအချက်အလက်အမျိုးအစားကို မဖြစ်မနေ ဖြန့်ချိရန် တာဝန်ကို ဥပဒေက

- information on any requests, complaints or other direct actions which members of the public may take in relation to the public body;
- guidance on processes by which members of the public may provide input into major policy or legislative proposals;
- the types of information which the body holds and the form in which this information is held, including any registers of documents and databases; and
- the content of any decision or policy affecting the public, along with reasons for the decision and background material of importance in framing the decision, including all environmental, social, or human rights impact assessments.

Open data and reuse

Information proactively published, as well as that released in response to requests, should be made available in open and machine readable formats when applicable, and without restrictions on its further use and publication.

Principle 3: Promotion of open government

Public bodies must actively promote open government

Informing the public of their rights and promoting a culture of openness within government are essential if the goals of right to information legislation are to be realised. Indeed, experience in various countries shows that a recalcitrant civil service can undermine even the most progressive legislation. Promotional activities are, therefore, an essential component of a right to information regime. This is an area where the particular activities will vary from country to country, depending on factors such as the way the civil service is organised, key constraints to the free disclosure of information, literacy levels and the degree of awareness of the general public. The law should require that adequate resources and attention are devoted to the question of promoting the goals of the legislation.

Public Education

As a minimum, the law should make provision for public education and the dissemination of information regarding the right to access information, the scope of information which is available and the manner in which such rights may be exercised. In countries where newspaper distribution or literacy levels

ချမှတ်ဖော်ဆောင်ရမည်။

ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ သတင်းအချက်အလက်အမျိုးအစားများကို ပုံမှန်ထုတ်ဝေပြီး နောက်ဆုံးသတင်းပေးမှုများ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

- ရည်ရွယ်ချက်များ၊ အဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်ပုံ၊ စံနှုန်းများ၊ အောင်မြင်မှုများ ၊ လက်စွဲစာအုပ်များ၊ မူဝါဒများ ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှင့် အဓိက ပြဿနာဖြေရှင်းရာဌာန အပါအဝင် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လည်ပတ်ပုံနှင့်ဆက်နွှယ်သော သတင်းအချက်အလက်များ ။
- စစ်ဆေးပြီးငွေစာရင်း၊ လိုင်စင်များ၊ ဘတ်ဂျက်များ၊ အခွန်ငွေ၊ အသုံးစရိတ်၊ ထောက်ပံ့ငွေရ အစီစဉ်များ၊ ပြည်သူ့ဝင်ငွေ နှင့် စာချုပ်များ စသည်တို့နှင့် ဆက်စပ်သတင်းများ ။
- ပြည်သူများမှ ပြည်သူ့အဖွဲ့စည်းများသို့ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သော တောင်းဆိုချက်များ၊ တိုင်ကြားချက်များ (သို့မဟုတ်) အခြား တိုက်ရိုက်ဆောင်ရွက်ချက်များအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များ ။
- အဓိကမူဝါဒ (သို့မဟုတ်) ဥပဒေပြုခြင်းဆိုင်ရာကမ်းလှမ်းချက်များတွင် ပြည်သူများမှ အကြံပြုချက်များ ထောက်ပံ့နိုင်ပြီး ၎င်းထောက်ပံ့မှုဖြစ်စဉ်ဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်။
- အဖွဲ့အစည်းလက်ဝယ်ရှိ သတင်းအချက်အလက်အမျိုးမျိုး အပြင် တရားဝင် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများနှင့် စုစည်းထားသည့် ကွန်ပျူတာအချက်အလက်များ၏ အမည်စာရင်းအားလုံး အပါအဝင် သတင်းအချက်အလက်များကို သိမ်းဆည်းထားသောပုံစံ ။
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဆက်ဆံရေး (သို့မဟုတ်) လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု အကျိတ်ဆန်းစစ်ချက်များ အပါအဝင် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပေါ်ပေါက်စေသည့် အကြောင်းပြချက်များ နှင့် ၎င်း ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကန့်သတ်ပုံစံရာတွင် အရေးကြီးသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရာများ နှင့်အတူ လူထုကို သက်ရောက်သော ဆုံးဖြတ်ချက် (သို့မဟုတ်) မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ပါဝင်အကြောင်းအရာများ ။

ပွင့်လင်းအချက်အလက်များ နှင့် ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း

တက်ကြွစွာထုတ်ဝေဖြန့်ချိထားသော သတင်းအချက်အလက်များသာမက တောင်းဆိုချက်များကို တုံ့ပြန်သော ထုတ်လွှင့်မှုများလည်း ပြုလုပ်သင့်ပြီး ၎င်းအချက်အလက်များကို အလွယ်တကူ ရယူနိုင်အောင် နှင့် အသုံးပြုသည့်အခါ ဖတ်လိုရအောင် ပုံစံများချရမည်။ ထို့ပြင် ၎င်းအချက် အလက်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခြင်းအတွက် ကန့်သတ်ချက်မရှိ ပွင့်လင်းလွတ်လပ်စွာ ထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။

အခြေခံမူ(၃) ။ ပွင့်လင်းသောအစိုးရ ဖြစ်စေရန်စည်းရုံးလှုပ်ရှားခြင်း

ပွင့်လင်းသောအစိုးရဖြစ်စေရန် ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ တက်ကြွစွာ စည်းရုံးလှုပ်ရှားရမည်။

သတင်းအချက် အလက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့်စပ်ဆိုင်သော ဥပဒေပြုခြင်းရည်မှန်းချက်များကို သဘောပေါက် စေရန်အတွက် လူထုအား ယင်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အသိပေးခြင်းနှင့် အစိုးရအတွင်း ပွင့်လင်းမှုရှိသော ယဉ်ကျေးမှုရှိစေရန် စည်းရုံးလှုပ်ရှားခြင်းသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံအမျိုးမျိုးရှိအတွေ့အကြုံများအရ ဆိုဆုံးမရ ခက်သော အစိုးရဌာနများသည် အလွန် တိုးတက်သော ဥပဒေပြုခြင်းကိုပင် ယုတ်လျော့စေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စည်းရုံးလှုပ်ရှားသော ဆောင်ရွက်ချက်များသည် သတင်းအချက်အလက်အရ ဆိုင်ရာအခွင့်အရေး ရှိသောအစိုးရအတွက် မရှိမဖြစ်သောအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာနများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ သတင်း အချက်အလက်များ

are low, the broadcast media are a particularly important vehicle for such dissemination and education. Information and communications technologies can also be effective. Local public information boards and other community-based information systems should also be used. Creative alternatives, such as town meetings or mobile film units, should also be explored. Such activities should be undertaken both by individual public bodies and a specially designated and adequately funded official body – either the one which reviews requests for information, or another body established specifically for this purpose.

Tackling the culture of official secrecy

The law should provide for a number of mechanisms to address the problem of a culture of secrecy within government. These should include a requirement that public bodies provide comprehensive right to information training for their employees. Such training should address the importance and scope of right to information, procedural mechanisms for accessing information, how to maintain and access records efficiently, the scope of whistleblower protection, and what sort of information a body is required to publish. Officials at all levels should receive some training, depending on their role.

The official body responsible for public education should also play a role in promoting openness within government. Initiatives might include incentives for public bodies that perform well, campaigns to address secrecy problems and communications campaigns encouraging bodies that are improving and criticising those which remain excessively secret. Bodies should provide annual reports to Parliament and/or Parliamentary bodies on their activities, highlighting problems and achievements, which might also include measures taken to improve public access to information, any remaining constraints to the free flow of information which have been identified, and measures to be taken in the year ahead.

လှုပ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်ရာ၌အကန့်အသတ် ၊ စာတတ်မြောက်မှု အဆင့်အ တန်းနှင့် လူထု၏အသိတရား ရေချိန်မြင့်မားမှုပေါ် မူတည်၍ အဓိကစည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများသည်နိုင်ငံ တစ်ခုနှင့်အကြားကျဲပြားနိုင်သည်။ ဥပဒေပြုခြင်းရည်မှန်းချက်အတွက် စည်းရုံးလှုပ်ရှားရာ၌လုံ လောက်သော အရင်းအမြစ်များနှင့်၊ အာရုံစိုက်ခြင်းများ၊ မြှုပ်နှံမှုရှိစေရန် ဥပဒေအရလိုအပ်ရမည်။

လူထုပညာရေး

လူထုအတွက်ပညာရေးနှင့်သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်ရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သတင်းဖြန့်ချိရေး၊ ရရှိနိုင်သော သတင်းနယ်ပယ်နှင့် ယင်းအခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးမည့် နည်းလမ်းများအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်ရန် အနိမ့်ဆုံး ဥပဒေပြဌာန်းချက်ရှိရမည်။ သတင်းစာ ဖြန့်ချိရေးသို့မဟုတ် စာတတ်မြောက်မှု အဆင့်နှိမ့်သောတိုင်းပြည်များတွင် အသိလွင့် မီဒီယာ (ဆက်သွယ်ရေး) သည် ဤသို့ သတင်းဖြန့်ချိရန်နှင့် ပညာပေးရန်အတွက်အထူးသဖြင့် အရေးကြီး သည်။ သတင်းပြန်ကြားရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာရပ်များသည်လည်းအကျိုးသက်ရောက် မှုရှိနိုင်သည်။ ဒေသခံလူထုသတင်း ဖော်ပြသောသင်ပုန်းပျဉ်ချပ်များနှင့်အခြားလူထု အခြေပြု သတင်းပေးစနစ်များ ကိုလည်းအသုံးပြုရမည်။ မြို့အဆင့်အစည်းအဝေးများ သို့မဟုတ် ရွှေ့လျား ရပ်ရပ်ပြသသည့်အဖွဲ့များစသည့်အခြား သမားရိုးကျ မဟုတ်သော တီထွင်ဆန်းသစ်မှုများကိုလည်း စူးစမ်းရှာဖွေရမည်။ ဤသို့သော လှုပ်ရှားမှုများကိုလူ ထုအဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုချင်းများက သော်ငိုင်း၊ အထူးလျာထားသတ်မှတ်၍ လုံလောက်သောရံပုံငွေဖြင့် ထောက်ပံ့သောတရားဝင်အဖွဲ့ က သော်ငိုင်း တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤအဖွဲ့ များသည် သတင်းအချက်အလက်တောင်းခံသူ သို့မဟုတ် ဤကိစ္စအလိုငှါ အထူးဖွဲ့ စည်းထားသောအခြားအဖွဲ့ ဖြစ်နိုင်သည်။

အစိုးရလုံခြုံမှုပုဂ္ဂိုလ်ချက်ယဉ်ကျေးမှု ကိုကိုင်တွယ်ခြင်း

အစိုးရဌာနအတွင်းရှိ လုံခြုံပုဂ္ဂိုလ်ချက်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာပြဿနာကိုကိုင်တွယ် ရင်ဆိုင်ရန် ဥပဒေကနည်းလမ်းများ ပြဌာန်းပေးရမည်။ ဤပြဌာန်းချက်တွင် လူထုအဖွဲ့အစည်းများက သူတို့၏ ဝန်ထမ်းများအတွက် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အဖြစ်သတင်းပြန်ကြားရေး သင်တန်းတက်ရောက်ရေး ဆိုင်ရာပြည့်စုံကျယ်ပြန့် သော အခွင့်အရေးရရှိရန် ဖန်တီးပေးခြင်းကိုပါဝင်စေရမည်။ ဤသင်တန်း မှဖော်ပြပါများကိုကိုင်တွယ်ရမည်။ သတင်းအချက်အလက်ရရှိရန်အခွင့်အရေး အရေး ကြီးပုံနှင့် ယင်း၏နယ်ပယ် သတင်းရရှိနိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ မှတ်တမ်းများကို မည်သို့ အကျိုးရှိစွာ ရရှိနိုင်ရေးနှင့်ထိန်းသိမ်းရေး ၊ အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူအား အကာအကွယ်ပေးမည့် အတိုင်း အတာနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းမှ မည်သို့သောသတင်းများ ထုတ်ဝေစေလိုသည် စသည့်အချက် များဖြစ်သည်။ အဆင့်တိုင်းတွင်ရှိသော အစိုးရအရာရှိများသည် မိမိတို့ ကဏ္ဍအလိုက်သင်တန်း အချို့တက်ရောက်ရမည်။

လူထုပညာရေးအတွက်တာဝန်ရှိသော တရားဝင်အဖွဲ့ အစည်းသည် အစိုးရအတွင်းပွင့်လင်း မှုရှိရေးစည်းရုံးလှုပ်ရှားရာ၌ ကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ်ပါဝင်ရမည်။ ပထမခြေလှမ်းရာတွင်ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်သောလူထုအဖွဲ့ အစည်းအတွက်မက်လုံးပေးခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ချက်ပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ရန် လှုံ့ဆော်ခြင်း လုံခြုံပုဂ္ဂိုလ်ချက်ကိုလွန်ကဲစွာထားရှိ နေသေးသောအဖွဲ့ အစည်းများအားဝေဖန်ရန် နှင့် တိုးတက်လာသော အဖွဲ့ အစည်းတို့ကိုအားပေးခြင်း စသည့်ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ လှုံ့ဆော် မှုပြုရမည်။ အဖွဲ့ အစည်းများသည်ပါလီမန်နှင့် သို့မဟုတ် ပါလီမန်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ အစည်းများသို့ မိမိ တို့ဆောင်ရွက်ချက်များကို နှစ်လည်အစီရင်ခံစာ ပေးရမည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင်မိမိတို့၏ အောင်မြင်မှုများ၊ ရင်ဆိုင်ရသောအခက်အခဲပြဿနာများကို မီးမောင်းထိုးပြရမည်။ ဤအစီရင်ခံစာ တွင်လူထုမှ သတင်း အချက်အလက်ရရှိနိုင်ရေးတိုးတက်စေရန်ဆောင် ရွက်ရမည့်အရာများလည်း ပါဝင် ထည့်သွင်း ရမည်။ ဖော်ထုတ်ထားသော သတင်းလွတ်လပ်စွာ စီးဆင်းမှုကျန်ရှိနေသေး သောကန့် သတ်ချက်နှင့် လာမည့် နှစ်အတွက်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ရမည်။

Principle 4: Limited scope of exceptions

Exceptions should be clearly and narrowly drawn and subject to strict “harm” and “public interest” tests

All individual requests for information from public bodies should be met unless the public body can show that the information falls within the scope of the limited regime of exceptions. A refusal to disclose information is not justified unless the public authority can show that the information meets a strict three-part test.

Bodies should only withhold the specific information that is exempted in documents or records and provide redacted versions of the remainder of the material.

The three-part test

- the information must relate to a legitimate aim as provided for in international law;
- disclosure must threaten to cause substantial harm to that aim; and
- the harm to the aim must be greater than the public interest in having the information.

No public bodies should be completely excluded from the ambit of the law, even if the majority of their functions fall within the zone of exceptions. This applies to all branches of government (that is, the executive, legislative and judicial branches) as well as to all functions of government (including, for example, functions of security and defence bodies). Non-disclosure of information must be justified on a case-by-case basis.

Restrictions whose aim is to protect governments from embarrassment or the exposure of wrongdoing including human rights violations and corruption can never be justified.

Legitimate aims justifying exceptions

A complete list of the legitimate aims which may justify non-disclosure should be provided in the law. This list should include only interests which constitute legitimate grounds for refusing to disclose documents and should be limited to matters recognized under international law such as law enforcement, privacy, national security, commercial and other confidentiality, public or individual safety, and the effectiveness and integrity of government decision-making processes.

အခြေခံမူ (၄) ။ အကန့်အသတ်ရှိသောခြွင်းချက်နယ်ပယ်

ခြွင်းချက်သည်ကျဉ်း မြောင်း ရှိရှင်းလင်းရမည့်အပြင် "ထိခိုက် နစ်နာစေမည့်အန္တရာယ်"နှင့် "လူထုအကျိုးစီးပွား"စမ်းသပ်ချက်ကိုမကျော်လွန်ရန် ကြပ်တည်းစွာထားမြစ်ရမည်။

လူထုအဖွဲ့အစည်းထံမှ တစ်ဦးချင်းက မေတ္တာရပ်ခံတောင်းဆိုသောသတင်းအချက် အလက်သည် လူထုအဖွဲ့အစည်းမှ ဖော်ပြပါသတင်းအချက်အလက်သည် ကန့်သတ်သော ခြွင်းချက်နယ်ပယ်အတွင်း ကျရောက်သည်ဟု ပြသနိုင်မှသာ ယင်းတောင်းဆိုချက်ကိုလက်ခံရမည်။ လူထုအာဏာပိုင်အဖွဲ့က ဖော်ပြပါသတင်းအချက်အလက်သည် တင်းကြပ်စွာထားမြစ်ချက် (၃)ရပ် နှင့်သက်ဆိုင်ကြောင်းပြသနိုင်မှု မရှိပါက အဆိုပါသတင်းကိုထုတ်ဖော်ရန် ငြင်းဆိုမှုသည် မှန်ကန် သည်ဟုမချေပနိုင်။

အဖွဲ့အစည်းများသည်စာရွက်စာတမ်းများသို့မဟုတ်မှတ်တမ်းများမှကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသော သတင်းအတိအကျကိုသာ ထိန်းထားရမည့်အပြင် လှုံ့ပုက်ချက်အပိုဒ်ဖယ်ထုတ်ထား သောကျန် သည့် သတင်းကိုသာပေးရမည်။

အဆင့် (၃)ဆင့်ပါ စစ်ဆေးချက်

- သတင်းအချက်အလက်သည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေပါ တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆက်စပ်ရမည်။
- ထုတ်ဖော်ချက်သည်ဖော်ပြပါရည်ရွယ်ချက်ကို ကြီးမားသောထိခိုက်နစ်နာမှုပေါ်ပေါက်စေ ရန်ခြိမ်းခြောက်မှုရှိရမည်။
- ဖော်ပြပါသတင်းအချက်အလက်ရရှိမှုကြောင့် ရည်ရွယ်ချက်အားထိခိုက်နစ်နာခြင်း သည် လူထုအကျိုးစီးပွားထက်ကြီးမားရမည်။

လူထု၏လုပ်ငန်းအများစုသည် ခြွင်းချက်နယ်ပယ် ထဲကျရောက်နေသော်ငြားလည်း မည်သည့် လူထုအဖွဲ့အစည်းကိုမျှ ဥပဒေ၏စီရင်ပိုင်ခွင့် ကန့်သတ်ချက်မှလုံးဝ ဖယ်ထုတ်ခြင်းမပြုရ။ ဤအရာသည်အစိုးရပြန် များအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်စေရမည်။ (၎င်းတို့မှာစီမံခန့်ခွဲရေး ၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့်တရားစီရင်ရေး ဌာနခွဲများဖြစ် သည်။) ထို့ပြင်အစိုးရလုပ်ငန်းများဖြစ်သော (ဥပမာ- လုံခြုံရေးနှင့်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ အစည်း) များပါဝင်ရမည်။ ထုတ်ဖော်ခြင်းမပြုရမည့် သတင်းအချက် အလက်များကို အမှု တစ်ခုချင်းပေါ် အခြေခံ၍ မှန်ကန်ကြောင်းအထောက်အထားဖြင့်ခံရမည်။

အစိုးရကိုအကြပ်အတည်းဖြစ်ခြင်းမှကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်သောကန့်သတ်ချက် သို့မဟုတ် လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားခြင်း စသည့်မမှန်မကန် လုပ်ဆောင်မှုကို ဖော်ထုတ်ခြင်းမှ အစိုးရအားကာကွယ်ရန် ကန့်သတ်ချက်သည် မည်သည့်အခါတွင်မျှ မှန်ကန် သည်ဟု ခုခံချေပခွင့်မရှိစေရ။

ခြွင်းချက်များမှန်ကန်ကြောင်းခုခံချေပသောတရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်များ

မှန်ကန်ကြောင်းခုခံချေပခြင်းပြုရမည့်ထုတ်ဖော်ခွင့်မရှိသော သတင်းများအတွက်တရားဝင် ရည်ရွယ်ချက်စာရင်းအပြည့်အစုံကို ဥပဒေ၌သတ်မှတ်ရမည်။ ဤစာရင်း၌အများအကျိုးစီးပွား အတွက်စာရွက်စာတမ်းများ ထုတ်ဖော်ခြင်းငြင်းဆန်ရန် တရားဝင်အထောက်အထားသာ ပါဝင် ရမည့်အပြင် ၊ တရားဥပဒေအဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်စေ ရေးနှင့်အခြားလှုံ့ပုက်ချက်များ၊ လူထု (သို့) ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေး၊ အစိုးရ၏ ရိုးသား၍ အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ဆောင်ရွက်မှုစသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေက အသိအမှတ်ပြုသော ကိစ္စရပ်များ ကိုကန့်သတ်ထားရမည်။

တရားဝင်အကျိုးစီးပွားကိုမထိခိုက်စေသောထုတ်ဖော်ချက်ကိုကန့်သတ်ခြင်းမှရှောင်ကြဉ် ရန်

Exceptions should be narrowly drawn so as to avoid limiting the disclosure which does not harm the legitimate interest. They should be based on the content, rather than the type, of the information. Information that is withheld should be routinely reviewed to ensure that the exemption still applies. For example, the justification for classifying information on the basis of national security may well disappear after a specific national security threat subsides. Exceptions should be limited to no more than 15 years, except in extraordinary circumstances.

Refusals must meet a substantial harm test

It is not sufficient that information simply fall within the scope of a legitimate aim listed in the law. The public body must also show that the disclosure of the information would cause substantial harm to that legitimate aim. In some cases, disclosure may benefit as well as harm the aim. For example, the exposure of corruption in the military may at first sight appear to weaken national defence but actually, over time, help to eliminate the corruption and strengthen the armed forces. For non-disclosure to be legitimate in such cases, the net effect of disclosure must be to cause substantial harm to the aim.

Overriding public interest

Even if it can be shown that disclosure of the information would cause substantial harm to a legitimate aim, the information should still be disclosed if the benefits of disclosure outweigh the harm. For example, certain information may be private in nature but at the same time expose high-level corruption within government. The harm to the legitimate aim must be weighed against the public interest in having the information made public. Where the latter is greater, the law should provide for disclosure of the information. Other public interests include making an important contribution to an ongoing public debate, promote public participation in political debate, improving accountability for the running of public affairs in general and the use of public funds in particular; expose serious wrongdoings, including human rights violations, other criminal offences, abuse of public office and deliberate concealment of serious wrongdoing; and benefit public health or safety.

Principle 5: Processes to facilitate access

Requests for information should be processed rapidly and fairly and an independent review of any refusals should be available

အတွက်ခြင်းချက်ကိုကျဉ်းမြောင်းစွာရေးဆွဲရမည်။ သတင်းအမျိုးအစားထက်အကြောင်းအရာအပေါ်အခြေခံရမည်။ ကင်းလွတ်ခွင့်ဆက်လက်သက်ဆိုင်ခြင်းရှိမရှိသေချာစေရန်ထိန်းသိမ်း ထားသောသတင်းအချက်အလက်များကို အမြဲတစေပြန်လည်သုံးသပ်ရမည်။ ဥပမာ။

။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးအခြေခံကျ ကန့်သတ်ထားသောသတင်းအချက်အလက်တစ်ခုအား မှန်ကန် ကြောင်းခံခံချေပရန် လိုအပ်ချက်သည် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကိုခြိမ်းခြောက်မှု လျော့ပါးလာကြောင်းအတိအကျသိရခြင်းကွယ်ပျောက်သွားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထူးခြားသောအခြေအနေများရှိခြင်းမှလွဲ၍ခြင်းချက်များကို (၁၅) နှစ်ထက် ကျော်လွန်၍ ကန့်သတ်ခြင်းမပြုရ။

ငြင်းဆန်ခြင်းသည်အဓိကနစ်နာမှုကိုရင်ဆိုင်ရမည်။

ဥပဒေ၏တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်သည် စာရင်းနယ်ပယ်၌သတင်းအချက်အလက်အလွယ်တကူ ကျရောက်ခြင်းသည်မလိုလောက်ပါ။ သတင်းအချက်အလက်ဖော်ထုတ်ခြင်းသည်အဆို ပါ တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်ကိုကြီးမားသော နစ်နာဆုံးရှုံးမှုဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်ကြောင်း လူထု အဖွဲ့ အစည်း ကလည်းပြသရမည်။ အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင်ထုတ်ဖော်ခြင်းသည် အကျိုးကျေးဇူးပြု သက်သို့ နစ်နာဆုံးရှုံးမှု လည်းဖြစ်စေမည်။ ဥပမာ။ ။ စစ်တပ်အတွင်းအကတိလိုက်စားမှု ကိုဖော်ထုတ်ခြင်းသည်အစ ပထမ ၌ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး ကိုအားနစ်စေသော်လည်း အမှန် တကယ်အားဖြင့် နောက်ပိုင်းအချိန်၌ အကတိလိုက် စားမှုကိုဖယ်ရှားပြီးလက်နက်ကိုင် စစ်တပ် ကိုပိုမိုအားကောင်းလာစေမည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ထုတ်ဖော် ခြင်းမပြုမှုအား တရားဝင် စေ ခြင်းတွင် ယင်းဖော် ထုတ်မှုအားနောက်ဆုံးအကျိုးဆက်အဖြစ် ရည်ရွယ်ချက် အားကြီးမား သော နစ်နာထိခိုက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ပမာန ကျသောလူထု အကျိုးစီးပွား

သတင်းအချက်အလက်ထုတ်ဖော်ခြင်းက တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်ကိုကြီးမားသော ထိခိုက် နှစ်နာမှုဖြစ်ပေါ်စေမည်ဟုပြသနေသော်လည်းဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ရရှိသောအကျိုးကထိခိုက်နှစ်နာမှုထက်အလေးသာလျှင် အဆိုပါသတင်းကို ဆက်လက်ဖော်ထုတ်ရမည်။ ဥပမာ ။ ။ ဤသို့ သောသတင်းသည်သဘာဝအားဖြင့်ပုဂ္ဂလိကအတွင်းရေးဖြစ်သော်လည်း တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အစိုးရအတွင်းရှိအဆင့်မြင့်အကတိလိုက်စားမှု ကိုမြင်သာအောင်ထုတ်ဖော်ပြသခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ လူထုအား သတင်းအချက်အလက်ကိုအသိပေးရာ၌တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက် ကြောင့်ဖြစ်လာမည့် ထိခိုက်နှစ်နာမှုနှင့် လူထုအကျိုးစီးပွားဖြစ်မှုတို့ကိုချိန်ဆရမည်။ လူထုအကျိုးစီးပွားဖြစ်မှုကပို၍ အလေးသာလျှင်အဆိုပါသတင်းကိုထုတ်ဖော်ရန် ဥပဒေပြဌာန်းရမည်။ အခြားသောအကျိုးစီးပွား တွင်ဖော်ပြပါတို့ပါဝင်သည်။ လုပ်နေဆဲလူထုငြင်းခုံဆွေးနွေးပွဲကို အရေးကြီးသောကူညီထောက်ပံ့မှု ပြုလုပ်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးငြင်းခုံဆွေးနွေးပွဲများ၌ လူထုပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ယေဘုယျအားဖြင့် လူထုရေးရာစီမံခန့်ခွဲရာ၌ တာဝန်ခံမှုတိုးတက်စေခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် လူထုရံပုံငွေအသုံးပြုမှု၌ တာဝန်ခံမှုတိုးတက်စေခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအပါအဝင် ကြီးလေးသောအမှားပြုလုပ်မှု ကိုဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အခြားသောပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများ လူထုဆိုင်ရာရုံးများအား ဖော်ကားခြင်းနှင့်ကြီး လေးသောအမှားပြုလုပ်မှုအား တမင်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ဖုံးကွယ်ခြင်းနှင့် လူထုကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် လုံခြုံစေရေးကင်းမှု။

အခြေခံမှု (၅) ။ ဝင်ရောက်သတင်းယူခွင့်လွယ်ကူစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်း

သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးအတွက် တောင်းဆိုမေတ္တာရပ်ခံခြင်းကိုအမြန်ဆုံးနှင့် အချို့တဆုံး ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမည့်အပြင် မည်သည့်ငြင်းဆန်မှုမျိုးမဆို လွတ်လပ်စွာပြန်လည်သုံးသပ်ခွင့်ရရှိစေရမည်။

All public bodies should be required to establish open, accessible internal systems for ensuring the public's right to request and receive information. Bodies should designate an individual who is responsible for processing such requests and for ensuring compliance with the law.

Public bodies should also be required to assist applicants whose requests relate to published information, or are unclear, excessively broad or otherwise in need of reformulation. On the other hand, public bodies may be able to refuse clearly frivolous or vexatious requests that are only intended to disrupt the activities of the public body. Public bodies should not have to provide individuals with information that is contained in a publication that is freely available to the public, but in such cases the body must direct the applicant to the published source.

Provision should be made to ensure full access to information for disadvantaged groups, for example those who cannot read or write, those who do not speak the language of the record, or those who suffer from disabilities such as blindness.

The law should provide for strict time limits for the processing of requests on no more than one month.

The law should require that any refusals be accompanied by substantive written reasons, based on the exemptions set out in the law and provide the applicant information on their appeal rights.

Appeals

A process for deciding upon requests for information should be specified at three different levels: within the public body; appeals to an independent administrative body; and appeals to the courts.

Provision should be made for an internal appeal to a designated higher authority within the public authority who can review the original decision.

In all cases, the law should provide for an individual right of appeal to an independent body from a refusal by a public body to disclose information. This may be either an existing body, such as an Ombudsman or a specialised administrative body established for this purpose. In either case, the body must meet certain standards and have certain powers. Its independence should be guaranteed, both formally and through the process by which the head and/or board is/are appointed. The best practice is to create an independent information commission.

Appointments should be made by representative bodies, such as an all-party parliamentary committee, and the process should be open and allow for public input, for example regarding nominations. Individuals appointed to such a body

လူထုအဖွဲ့အစည်းအားလုံးအားသတင်းတောင်းဆိုပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိပိုင်ခွင့်သေချာစေရန် ပွင့်လင်း၍၊ သတင်းဝင်ရောက်ရယူရန်အတွင်းစနစ်များဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန်တောင်းဆိုရမည်။ အဖွဲ့အစည်းများသည်ဤသို့သောမေတ္တာရပ်ခံတောင်းဆိုမှုပြုလုပ်ရန် နှင့်ဥပဒေနှင့်အညီ ဖြစ်ကြောင်း သေချာစေမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအားရွေးချယ်သတ်မှတ်ရမည်။

ထုတ်ဝေထားသောသတင်းနှင့်ဆက်စပ်၍သော်၎င်း၊ မရှင်းလင်း၍သော်၎င်း၊ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လွန်း၍သော်၎င်း၊ သို့မဟုတ် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရန်သော်၎င်း၊ မေတ္တာရပ်ခံလာသော လျှောက်ထားသူများအား အကူအညီပေးရန် လူထုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လိုအပ်မည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင်လူထုအဖွဲ့အစည်း၏လုပ်ငန်းများကို အနှောက်အယှက်ဖြစ်စေရန်ရည်ရွယ်သောပေါ့ပျက်၊ စိတ်တိုစရာကောင်းသည့် မေတ္တာရပ်ခံချက်များကို လူထုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပွင့်လင်းစွာငြင်းဆိုနိုင်ရမည်။ လူထုအဖွဲ့အစည်းသည် လူထုအားထုတ်ဝေပြီးဖြစ်သည့်သတင်း တွင်ဖော်ပြပါရှိပြီး၊ လူထုမှလွတ်လပ်စွာရရှိနိုင်သောသတင်းကို လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအားပေးအပ်ခြင်းမပြုရ။ ဤသို့သောကိစ္စရပ်များတွင် အဖွဲ့အစည်းကလျှောက်ထားလာသူအား သတင်းထုတ်ဝေသည့်အရင်းအမြစ်ကို ညွှန်ပြရမည်။

မသန်မစွမ်းအဖွဲ့များအတွက်သတင်း အပြည့်အစုံရရှိနိုင်မှုသေချာစေရန် ဥပဒေပြဌာန်းရမည်။ ဥပမာ- စာမရေးမဖတ်တတ်သူများ၊ မှတ်တမ်းပါ ဘာသာစကားကိုမပြောတတ်သူများ၊ သို့မဟုတ် မျက်စေ့ကန်း၍ စာမဖတ်နိုင်သူများစသည်ဖြင့်။

မေတ္တာရပ်ခံချက်များအား ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်တစ်လထက်မကြာသော တင်းကြပ်သည့်အချိန်ကန့်သတ်မှု ကို ဥပဒေအရ ပြဌာန်းရမည်။

ဥပဒေတွင်ပြဌာန်းထားသောကင်းလွတ်ချက်ကို အခြေခံ၍ငြင်းဆန်ချက်တွင် စာဖြင့်ရေး သားထားသော အခြေအမြစ်ရှိ အကြောင်းပြချက်ကိုပူးတွဲတင်ပြရန်ဥပဒေက တောင်းဆိုရမည်။

အယူခံခြင်းများ

သတင်းအချက်အလက်တောင်းခံခြင်းကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌အဆင့်(၃)ဆင့်ခွဲခြားသတ်မှတ်ရမည်။ ယင်းတို့မှာ လူထုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၊ လွတ်လပ်သောအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းထံအယူခံခြင်းများ နှင့် တရားရုံးများတွင်အယူခံခြင်းများဖြစ်သည်။

သတ်မှတ်ရွေးချယ်ထားသောလူထု အာဏာပိုင်ထံ မှပိုမိုအဆင့်မြင့်သည့် မူလဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်သုံးသပ်ခွင့်ရှိ အာဏာပိုင်ထံရုံးတွင်းအယူခံဝင်နိုင် ရေးအတွက် ဥပဒေပြဌာန်းရမည်။

သတင်းဖော်ထုတ်ရန်အမှုတိုင်းတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း လွတ်လပ် သောအဖွဲ့အစည်းထံအယူခံပင်ပိုင်ခွင့်မှစ၍လူထုအဖွဲ့အစည်း၌ငြင်းဆိုခွင့်အတွက် ဥပဒေက ပြဌာန်းရမည်။ ဤအရာသည် ဒေသန္တရအစိုးရကဖွဲ့သော ကော်မရှင်စသည့်လက်ရှိ အဖွဲ့အစည်းသော်၎င်း၊ ဤကိစ္စအလို့ငှါ ဖွဲ့စည်းထားသောအထူးအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း သော်၎င်းဖြစ်နိုင်သည်။ မည်သည့်အမှုကိစ္စရပ်တွင်ဖြစ်စေ ဤအဖွဲ့အစည်းသည်သတ်မှတ်ချက်ကို မှီရမည့်အပြင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလည်းရရှိရမည်။ တရားဝင် နှင့်ဘုတ်အဖွဲ့ဖြင့်ခန့်ထားသည့်အဖွဲ့ နှစ်ရပ်လုံး၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကိုအာမခံရမည်။ အကောင်းဆုံးလုပ်ဆောင်ရန်မှာ လွတ်လပ်သောသတင်း အချက်အလက်ကော်မရှင်ကိုဖွဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ခန့်အပ်ခြင်းကိုပါတီပေါင်းစုံပါလီမန် ကော်မတီများမှ ကိုယ်စားပြုအဖွဲ့အစည်းများဖြင့်ပြုလုပ်ရမည်။ ခန့်အပ်ရန်အဆိုပြုမှုသည် ပွင့်လင်းမြင်သာရမည့်အပြင် လူထုအားဖြည်းစွက်ခွင့်ပြုရမည်။ ဤသို့သောအဖွဲ့အစည်းတွင် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော လူပုဂ္ဂိုလ်များသည် လုပ်ငန်းကျမ်းကျင်မှု၊ လွတ်လပ်မှု နှင့် အရည်အချင်းများတွင် တင်းကြပ်သောသတ်မှတ်ချက်မရှိရန် လိုအပ်သည့်အပြင် တင်းကြပ်သော အကျိုးစီးပွားဆန့်ကျင်မှု နည်းဥပဒေများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်စေရမည်။

should be required to meet strict standards of professionalism, independence and competence, and be subject to strict conflict of interest rules.

The procedure by which the administrative body processes appeals over requests for information which have been refused should be designed to operate rapidly and cost as little as is reasonably possible. This ensures that all members of the public can access this procedure and that excessive delays do not undermine the whole purpose of requesting information in the first place.

The administrative body should be granted full powers to investigate any appeal, including the ability to compel witnesses and, importantly, to require the public body to provide it with any information or record for its consideration, in camera where necessary and justified.

Upon the conclusion of an investigation, the administrative body should have the power to dismiss the appeal, to require the public body to disclose the information, to adjust any charges levied by the public body, to sanction public bodies for obstructive behaviour where warranted and/or to impose costs on public bodies in relation to the appeal.

The administrative body should also have the power to refer to the courts cases which disclose evidence of criminal obstruction of access to or willful destruction of records.

The applicant should be able to appeal to the courts against decisions of the body. The court should have the full power to review the case on its merits and not be limited to the question of whether the body has acted reasonably. This will ensure that due attention is given to resolving difficult questions and that a consistent approach to right to information issues is promoted.

Principle 6: Costs

Individuals should not be deterred from obtaining public information by costs

The cost of gaining access to information held by public bodies should not prevent people from demanding information of public interest, given that the whole rationale behind right to information laws is to promote open access to information. It is well established that the long-term benefits of openness far exceed the costs. In any case, experience in a number of countries suggests that access costs are not an effective means of offsetting the costs of a right to information regime.

သတင်းထုတ်ဖော်ခွင့်ပြင်းဆန်သည့်အပေါ် အယူခံရန်တောင်းဆိုရာ၌ အုပ်ချုပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းမှ လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် အမြန်ဆုံးဖြစ်ရမည့်အပြင် အတတ်နိုင် ဆုံးစရိတ်စက အနည်းဆုံးလည်းဖြစ်ရမည်။ ဤလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို လူထုအဖွဲ့အစည်းဝင်အား လုံး မှကျင့်သုံးနိုင်ရန်သေချာ စေသည့်အပြင် လွန်စွာနောက်ကျခြင်းသည် သတင်းတောင်းဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်အားလုံးအား ပထမနေရာမှ လျော့ကျခြင်းမရှိစေပါ။

အုပ်ချုပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းအား မည်သည့်အယူခံမှုမဆိုစုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ခွင့်အာဏာပေးအပ်ရမည်။ ဤအာဏာတွင် သက်သေများ အားအတင်းအကြပ်ဖြေဆိုခိုင်းခွင့်နှင့် ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ လူထုအဖွဲ့ အစည်းအားမိမိတို့စဉ်းစား သုံးသပ်နိုင်ရန်မည်သည့် သတင်း သို့မဟုတ် မှတ်တမ်းများအား ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုနိုင်ခွင့်တို့ပါဝင် သည်။ လိုအပ်သည့်နေရာနှင့်လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့်နေရာတွင် ကင်မရာအ သုံးပြုခြင်းတို့ဖြစ် သည်။

စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြီးဆုံးသည့်အခါ အုပ်ချုပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းသည် အယူခံကို ပယ်ချပလုပ်နိုင် ခွင့်၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းအား သတင်းကို ထုတ်ဖော်ရန်ပြဌာန်းခြင်း၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းကစည်းကြပ် သောကိစ္စရပ်ကို သိရှိခြင်း၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းအား ဟန့်တားတားဆီး သော အပြုအမူအတွက် ခိုင် လုံသော အကြောင်းရိုက်အရေးယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် အယူခံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လူထုအဖွဲ့အစည်းများအ ပေါ် ကုန်ကျစရိတ်သတ်မှတ်ခြင်း။

အုပ်ချုပ်သောအဖွဲ့မှ သတင်းရရှိရန် ပြစ်မှုမြောက်သည့် တားဆီးဟန့်တားမှုပြုကြောင်း သက်သေပေါ်ပေါက်သော အမှုများကို တရားရုံးများသို့ လွှဲပြောင်းနိုင်သော အခွင့်အာဏာ ရှိရမည်။

လျှောက်ထားသူသည် အဖွဲ့အစည်းက မှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အယူခံပင်ခွင့်ရှိရ မည်။ တရား ရုံးသည် အမှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းပြုရန် အခွင့်အာဏာအပြည့်အပိုင် ရှိရမည်။ ဤသို့ သုံးသပ်ရာ၌ မိမိ၏ အရည်အချင်းအရ သုံးသပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အဖွဲ့အစည်းက အကျိုးအကြောင်း ခိုင်လုံစွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဟုတ်မဟုတ်ကို အကန့်အသတ်မရှိမေးမြန်းနိုင်သည်။ ဤအရာကခက်ခဲ သော မေးခွန်းများကို ဖြေရှင်းရ န် လိုအပ်သော အာရုံစိုက်မှု ရှိမရှိကို သေချာစေသည့် အပြင် သတင်း ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို တိုးမြှင့်လှုပ်ရှား စေဆောင်ရွက်ရန် အပြောင်းအလဲမရှိသော ချဉ်းကပ်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။

အခြေခံမူ (၆) ။ ကုန်ကျငွေများ

လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် လူထုထံမှ သတင်းအချက်အလက်ကို ကုန်ကျငွေများ ပေး၍ရ ယူခြင်းမှ အဟန့်အတားမပြုရ။

လူထုအဖွဲ့အစည်းမှ ထိန်းသိမ်းထားသော သတင်းများကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ကုန်ကျငွေ ပေးခြင်းသည် လူများမှ လူထုအကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ သတင်းတောင်းခံခြင်းကို မတားဆီးရ။ သတင်းရ ယူခွင့်ပပဒေများ၏ နောက်ကွယ်ရှိ အကြောင်းပြချက်အားလုံးသည် သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေး အတွက် ပွင့်လင်းသော စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းမှု၏ ကာလရှည်ကြာ အကျိုး ကျေးဇူးသည် ကုန်ကျငွေထက် အဆပေါင်းများစွာ သာ လွန်ကြောင်း အခိုင်အမာ သက်သေထူ သည်။ နိုင်ငံ အချို့၏ အတွေ့အကြုံအရ သတင်းရရှိရန် ကုန်ကျငွေသည် သတင်းရယူခွင့်စနစ်အ တွက်ထိရောက်သော ကုန်ကျငွေကို ချိုး နှိမ်သည့် အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ပါ။

သာမန်အားဖြင့် အခြေခံမူသည် သတင်းအချက်အလက်ကို နည်းပါးသော ကုန်ကျငွေ သို့မဟုတ် အလကားရရှိခြင်းဖြစ်ရပြီး မူပွားခြင်းနှင့် ဖြန့်ပေးခြင်းအတွက် အမှန်ကုန်ကျငွေအတွက် ကန့်သတ်ရမည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းဆိုင်ရာအတွက် တောင်းခံခြင်း(သို့မဟုတ်) လူထုအကျိုးစီးပွား အတွက် ကုန်ကျငွေ များတောင်းခံရာတွင် ကုန်ကျငွေကို မယူခြင်း သို့မဟုတ် သိသာစွာ လျော့ ယူခြင်း ပြုရမည် (မေတ္တာရပ်ခံ

Generally the principle should be that the information is provided at no or low cost and limited to the actual cost of reproduction and delivery. Costs should be waived or significantly reduced for requests for personal information or for requests in the public interest (which should be presumed where the purpose of the request is connected with publication) and for requests from those with incomes below the national poverty line. In some jurisdictions, higher fees are levied on commercial requests as a means of subsidising public interest requests but this is generally not considered to be fully effective.

Principle 7: Open meetings

Meetings of public bodies should be open to the public

The right to information includes the public's right to know what the government is doing on its behalf and to participate in decision-making processes. Right to information legislation should therefore establish a presumption that all meetings of governing bodies are open to the public.

“Governing” in this context refers primarily to the exercise of decision-making powers, but bodies which merely proffer advice may also be covered when the advice is expected to be used to influence decisions. Political committees – meetings of members of the same political party – are not considered to be governing bodies.

On the other hand, meetings of elected bodies and their committees, planning and zoning boards, boards of public and educational authorities and public industrial development agencies would be included.

A “meeting” in this context refers primarily to a formal meeting, namely the official convening of a public body for the purpose of conducting public business. Factors that indicate that a meeting is formal are the requirement for a quorum and the applicability of formal procedural rules.

Notice of meetings is necessary if the public is to have a real opportunity to participate and the law should require that adequate notice of meetings and the substantive materials to be discussed at the meeting are given sufficiently in advance to allow for attendance and engagement. This is especially important in the case of projects relating to development as part of environmental or social impact procedures.

Meetings may be closed, but only in accordance with established procedures and where adequate reasons for closure exist. Any decision to close a meeting

တောင်းဆိုခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်သည်ထုတ်ဝေခြင်းနှင့် ဆက်နွယ် သည်ဟု မှတ်ယူရမည်) အပြင် အမျိုးသားဆင်းရဲမွဲတေမှုအဆင့်ထက်နိမ့်ကျသော ဝင်ငွေရရှိ သူများထံမှတောင်းဆို မေတ္တာရပ်ခံခြင်းဖြစ်ရမည်။ အချို့သောတရားစီရင်ရေးများတွင် လူထု အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာတောင်းဆိုချက်ကို ထောက်ပံ့ကြေးပေးသည့် သဘောဖြင့်ကူးသန်းရောင်း ဝယ်ရေးဆိုင်ရာ မေတ္တာရပ်ခံတောင်းဆိုချက်များအတွက် ပိုများသောအခကြေးငွေကို စည်းကြပ် ကောက်ခံသည်။ သို့သော်သာမန်အားဖြင့် ဤသို့ပြုခြင်းသည် အကျိုးသက်ရောက် မှုအပြည့်အဝ ရှိသည်ဟု မသုံးသပ်ပါ။

အခြေခံမူ (၇) ။ ပွင့်လင်းသောအစည်းအဝေးများ

လူထုအဖွဲ့ အစည်းများ၏အစည်းအဝေးများသည် လူထုကိုပွင့်လင်းရမည်။

သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးတွင် အစိုးရကလူထုကိုယ်စားဘာတွေလုပ်နေသည်ကို သိရှိခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင်ပါဝင် ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့်သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးဥပဒေက အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများ ဆိုင်ရာအစည်းအဝေးများသည် လူထုကိုပွင့်လင်းမှုရှိသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

ဤကိစ္စ၌ “အာဏာပိုင်” ဆိုသည်မှာ အခြေခံအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူကိုဆိုလိုသည်။ သို့ရာတွင် အကြံပေးရုံသာပေးသောအဖွဲ့ အစည်းများ၏ အကြံပေးချက်သည် ဆုံးဖြတ်ချက်လွှမ်းမိုးရန်အသုံးပြုနိုင်သည်ဟု မျှော်လင့်ပါက ယင်းတို့ကိုအာဏာပိုင်ဟု သတ်မှတ်ချက်တွင် အကြားဝင်နိုင်သည်။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာကော်မတီများ၊ တူညီသော နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုတည်းမှ အဖွဲ့ဝင်များ၏အစည်းအဝေးများကို အာဏာပိုင်အဖွဲ့ အစည်းဟု မသတ်မှတ်ပါ။

အခြားတဖက်တွင်အရွေးချယ်ခံအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ယင်းတို့၏ကော်မတီများ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဇုံနယ်မြေ ဘုတ် အဖွဲ့ များ၊ လူထုနှင့် ပညာရေးအာဏာပိုင် ဘုတ် အဖွဲ့ များ နှင့် လူထုဆိုင်ရာစက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ များ ပါဝင်ရမည်။

ဤနေရာ၌ “အစည်းအဝေး” ဆိုသည်မှာ အဓိကအားဖြင့်လူထုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လူထုအဖွဲ့ အစည်းဆိုင်ရာအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်းကို ခေါ်သည်။ အစည်းအဝေးတစ်ခုတရားဝင်ကြောင်း ညွှန်ပြသည့်အခြေခံအကြောင်းရင်းများမှာ အစည်းအဝေးထမြောက်ရန် လိုအပ်သောအနံဆိုးလူဦးရေ အရေအတွက်နှင့် တရားဝင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကျင့်သုံးနိုင်မှု လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည်။

အကယ်၍လူထုသည်အစည်းအဝေး၌ ပါဝင်ရန်အမှန်တကယ် အခွင့် အရေးရရှိမည်ဆိုလျှင် အစည်းအဝေးကျင်းပရန် ဆင့်စာ(နို့တစ်) လိုအပ်သည်။ အစည်းအဝေး တက်ရောက်ရန်နှင့်ပါဝင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော အသိပေးခြင်းနှင့်အစည်းအဝေးတွင်ဆွေးနွေးမည့်ခြေမြေဖြစ်မြစ် ဖြစ်သော အကြောင်းအရာများကိုလုံလောက်စွာကြိုတင်၍ပေးထားရမည်။ ပတ်ဝန်းကျင် သို့မဟုတ် လူမှုရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အဓိကအပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးရေး ဆိုင်ရာစီမံကိန်းများအတွက် ဤအရာသည်အထူးပင်အရေးကြီးသည်။

အစည်းအဝေးကျင်းပခြင်းကိုပိတ်ထားနိုင်သည်။ ဤသို့ပိတ်ထားခြင်းနှင့် ပိတ်ချိန်ကြာမြင့်မှုသည် သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရနှင့် ဤသို့ပိတ်ထားရန်လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက်ရှိရမည်။ အစည်းအဝေးပိတ်ရန် မည်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးမဆို လူထုအားအသိပေးရမည်။ အစည်းအဝေးပိတ်ရခြင်းအကြောင်းအရင်းများသည် ထုတ်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာခြွင်းချက်စာရင်းနည်းဥပဒေများ ထက်ကျယ်ပြန့် သော်လည်း အကန့်အသတ်မရှိခြင်းမဟုတ်ပါ။ ပိတ်သိမ်းရခြင်းအကြောင်း အရင်းများတွင် လူထု ကျန်းမာရေးနှင့်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု သို့မဟုတ်

should itself be open to the public. The grounds for closure are broader than the list of exceptions to the rule of disclosure but are not unlimited. Reasons for closure might, in appropriate circumstances, include public health and safety, law enforcement or investigation, employee or personnel matters, privacy, commercial matters and national security. Decisions made at unlawfully closed meetings should be subject to review and presumed to be void.

Principle 8: Disclosure takes precedence

Laws which are inconsistent with the principle of maximum disclosure should be amended or repealed

The law on the right to information should require that other legislation be interpreted in a manner consistent with its provisions and repealed when necessary.

The regime of exceptions provided for in the right to information law should be comprehensive and other laws should not be permitted to extend it. In particular, secrecy laws should not make it illegal for officials to divulge information which they are required to disclose under the right to information law.

In addition, officials should be protected from sanctions where they have, reasonably and in good faith, disclosed information pursuant to a right to information request, even if it subsequently transpires that the information is not subject to disclosure or contains libelous materials. Otherwise, the culture of secrecy which envelopes many governing bodies will be maintained as officials may be excessively cautious about requests for information, to avoid any personal risk.

Principle 9: Protection for whistleblowers

Individuals who release information on wrongdoing – whistleblowers – must be protected

Individuals should be protected from any legal, administrative or employment-related sanctions or harms for releasing information on wrongdoing by public or

စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ဝန်ထမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ပုဂ္ဂလိကအတွင်းရေးကိစ္စ စီးပွားရေး ဆိုင်ရာကိစ္စနှင့် အမျိုးသား လုံခြုံရေးကိစ္စသည် ဆီလျော်လျောက်ပတ်သော အခြေအနေများပါဝင် သည်။ တံခါးပိတ်၍ကျင်းပသော တရားမဝင်အစည်းအဝေးများမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြန်လည် သုံးသပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပြယ်သည်ဟုမှတ်ယူရမည်။

အခြေခံမူ (၈) ။ ထုတ်ဖော်ချက်သည်ထုံးတမ်း အစဉ်အလာဖြစ်ရမည်။

အမြင့်ဆုံးဖော်ထုတ်ရမည့် အခြေခံမူနှင့်မညီသောဥပဒေ များကိုပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ်ရုပ် သိမ်းခြင်းပြုရမည်။

သတင်းအချက်အလက်ရရှိခွင့်ဆိုင်ရာဥပဒေက အခြားသောဥပဒေများအနေဖြင့် အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုရာတွင် သက်ဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်များနှင့်ညီညွတ်စေရန်နှင့် လိုအပ်လျှင်ရုပ်သိမ်းခြင်းပြုလုပ် ရန်တောင်းဆိုရမည်။

သတင်းအချက်အလက်ရရှိခွင့်ဆိုင်ရာဥပဒေအတွက်ပေးအပ်ထားသော မြှင့်ချက်သည် ပြည့်စုံရမည့်အပြင်အခြားသော ဥပဒေများအားတိုးချဲ့ရန်ခွင့်မပြုရ။ အထူးသဖြင့်အစိုးရဝန်ထမ်း များအား သတင်းအချက်အလက်ရရှိခွင့်ဆိုင်ရာထုတ်ဖော်ရန်တောင်းဆိုမှုများတွင် ဤသို့ထုတ် ဖော်မှုသည် လျှို့ဝှက်ချက်ဥပဒေများအရ တရားမဝင်ဟုမပြုလုပ်ရ။

ထို့ပြင် အစိုးရဝန်ထမ်းများ၏ လုံလောက်သောအကြောင်းပြချက်အရ သတင်းအချက် အလက်ရရှိခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့်အညီ သဘောရိုးဖြင့် သတင်းထုတ်ဖော်မှုအတွက် ယင်းတို့အား တရားစွဲခံရခြင်းမှကာကွယ်ရမည်။ ဖော်ပြသောသတင်းက အသရေပျက်စေမှု သို့မဟုတ် ဖော်ထုတ် မှုနှင့်ဆက်စပ်မှုမရှိ ကြောင်းနောက်ပိုင်းတွင်ပေါ်ပေါက်သိရှိရသော်လည်း ဤသို့အကာအကွယ် ပေးခြင်းအကြားပင်စေရမည်။ သို့မဟုတ်လျှင် လျှို့ဝှက်ချက်ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဝန်းရံထားသော အစိုးရ အဖွဲ့ အစည်းများအနေဖြင့် ယင်းတို့၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ရှိမှုကို ရှောင်ရှားရန် သတင်း တောင်းဆိုမေတ္တာရပ်ခံမှုကို လွန်ကဲသောသတိထားရှိကြပေမည်။

အခြေခံမူ (၉) ။ အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူများအားအကာ အကွယ်ပေးခြင်း

မမှန်မကန်ဆောင်ရွက်မှုများအားသတင်းပေးသူတစ်ဦးချင်းအပေါ် အကာအကွယ်ပေးရမည်။

လူထုအဖွဲ့ အစည်းသို့မဟုတ်အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုချင်းစီ၏မမှန်မကန်ဆောင်ရွက်မှုအား သတင်းပေးသူတစ်ဦးချင်းအပေါ် တရားဥပဒေအရသော်၎င်း၊ စီမံခန့်ခွဲရေးအရသော်၎င်း၊ အလုပ်အ ကိုင်အရသော်၎င်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း၊ ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းမှအကာအကွယ်ပေးရမည်။ ဤကိစ္စရပ်ကိုဥပဒေ ဌာနလင်းစွာပြဌာန်းရမည်။ အကောင်းဆုံးဆောင်ရွက်ရန်နည်းလမ်းမှာ၊ နိုင်ငံများအနေ ဖြင့်ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ၊ တရားမဆိုင်ရာ၊ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာနှင့်အလုပ်သမားဆိုင်ရာများနှင့် သက်ဆိုင် အကြီးပင်သော ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေများကိုပြဌာန်းရန်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာ၌ “မမှန်မကန်ဆောင်ရွက်မှု” ဆိုသည့်စကားရပ်တွင် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်း ၊ ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိမှုကိုလိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခြင်း၊ တရားစီရင်ရာ၌ချွတ်ချော်ခြင်း၊ အဂတိလိုက်

private bodies. This should be established clearly in law. The best practice is for countries to adopt comprehensive laws that apply to all related aspects of criminal, civil, administrative and labour law.

“Wrongdoing” in this context includes the commission of a criminal offence, failure to comply with a legal obligation, a miscarriage of justice, corruption or dishonesty, or serious maladministration regarding a public body. It also includes a serious threat to health, safety or the environment, whether linked to individual wrongdoing or not.

Whistleblowers should benefit from protection as long as they acted with the reasonable belief that the information was substantially true and disclosed evidence of wrongdoing. Such protection should apply even where disclosure would otherwise be in breach of a legal or employment requirement. Those that sanction, harm or harass whistleblowers should themselves face administrative or legal sanctions or criminal penalties in the most serious cases.

In some countries, protection for whistleblowers is conditional upon a requirement to release the information to certain individuals or oversight bodies. Protection for disclosure to other individuals including to the media should be available where the persons reasonably believed that disclosure to those bodies would not result in an adequate remedy for the wrongdoing that is exposed. Anonymous disclosure should also be allowed and protected.

The “public interest” for disclosure to other parties include the media in this context would include situations where the benefits of disclosure outweigh the harm, or where an alternative means of releasing the information is necessary to protect a key interest. This would apply, for example, in situations where whistleblowers need protection from retaliation, where the problem is unlikely to be resolved through formal mechanisms, where there is an exceptionally serious reason for releasing the information, such as an imminent threat to public health or safety, or where there is a risk that evidence of wrongdoing will otherwise be concealed or destroyed.

စားခြင်းသို့မဟုတ် မရိုးမဖြောင့်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် လူထုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပက်သက်၍စီမံအုပ်ချုပ်ရာ၌ အလွန်အမင်းမှားယွင်းခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ချင်း၏မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်နွယ်သည်ဖြစ်စေ မဆက်နွယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကျန်းမာရေးဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းလုံခြုံရေး သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုဖြစ်စေ ကြီးစွာသော ခြိမ်းခြောက်မှုလည်းပါဝင်သည်။

အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူများသည် မိမိတို့ပေးသောသတင်းမှာ လုံးဝမှန်ကန်ပြီး မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်မှုကို ထုတ်ဖော်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုတ္တိရှိရှိခိုင်ခိုင်လုံလုံ ယုံကြည်၍ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်လျှင် ယင်းတို့အား အကာအကွယ်ခံစားခွင့် ရှိစေရမည်။ ဤထုတ်ဖော်မှုသည်ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခြင်း သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်ခန့်ထားခြင်း ပြဌာန်းချက်ကိုချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်စေကာမူ ခံစားခွင့်ရှိစေရ မည်။ အဖြစ်မှန်သတင်းပေး သူများအားတရားစွဲသူ ၊ ဒုက္ခပေးသူသို့မဟုတ် အနှောင့်အယှက်ပေးသူ များသည်တရားဥပဒေအရသို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အရတရားစွဲခံရမည်။ ကြီးလေးသောအမှု များတွင်ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲခံရမည်။

အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းထံကိုသော်၎င်း၊ ကြီးကြပ်သော အဖွဲ့ထံကိုသော်၎င်း၊ သတင်းထုတ်ပြန်ရန်လိုအပ်ချက်အရ အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူအပေါ် အကာအကွယ် ပေးခြင်း၌ခြင်းချက် ရှိသည်။ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း ထံသို့သတင်း ထုတ်ဖော်ခြင်းဖြင့် မမှန်မကန်ဆောင်ရွက်မှုကို လုံလောက်သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်ချက် (အမှားကုထုံး) ဖြစ်ပေါ်စေမည်မဟုတ်ဟု ယုတ္တိတန်စွာ ယုံကြည် လျှင် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် မီဒီယာများအား သတင်းဖော်ထုတ်ခြင်းအတွက် အကာအကွယ် ရရှိ စေရမည်။ အမည်မဖော်လိုသော ထုတ်ဖော်ချက်များကိုလည်း ခွင့်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး အကာအကွယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

“လူထုအကျိုးစီးပွား” အတွက် အခြားအဖွဲ့များသို့ (ဤနေရာ၌ မီဒီယာအပါအဝင်) ထုတ် ဖော်ခြင်းဟုဆိုရာ၌ ထုတ်ဖော်ခြင်းမရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးသည် နှစ်နာမှုထက် ပို၍များလျှင် သို့မဟုတ် အဓိကအကျိုးစီးပွားကိုကာကွယ်ရန်အတွက်သတင်းထုတ်ပြန်ရန် အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းရှိမရှိစသည့် အခြေအနေများပါဝင်သည်။ ဤအရာသည် ဥပမာ- အဖြစ်မှန်သတင်းပေးသူကို လက်တုံ့ပြန်ခြင်းမှ အကာအကွယ် ပေးရန်လိုအပ်ခြင်း၊ ပုံမှန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်မဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ သတင်းကို ထုတ်ပြန်လျှင်လူထု ကျန်းမာရေး ၊ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းလုံခြုံရေးအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု ရောက်လုနီးပါးဖြစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ်မမှန်မကန်လုပ်ရပ် အတွက်သက်သေအားဖျက်ဆီးခြင်း သို့မဟုတ်ထိခိုက်ခြင်း ပြုရန်အန္တရာယ်ရှိခြင်း စသည့်ကြီးမားသော အခြေအနေများအတွက်လည်း သက်ဆိုင်ခြင်းရှိစေမည်။

About ARTICLE 19

ARTICLE 19 envisages a world where people are free to speak their opinions, to participate in decision-making and to make informed choices about their lives.

For this to be possible, people everywhere must be able to exercise their rights to freedom of expression and freedom of information. Without these rights, democracy, good governance and development cannot happen.

We take our name from Article 19 of the Universal Declaration of Human Rights:

“Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive, and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.”

ARTICLE 19 works so that people everywhere can express themselves freely, access information and enjoy freedom of the press. We understand freedom of expression as three things:

Freedom of expression is the right to speak

- It is the right to voice political, cultural, social and economic opinions
- It is the right to dissent
- It makes electoral democracy meaningful and builds public trust in administration.

Freedom of expression is freedom of the press

- It is the right of a free and independent media to report without fear, interference, persecution or discrimination
- It is the right to provide knowledge, give voice to the marginalised and to highlight corruption
- It creates an environment where people feel safe to question government action and to hold power accountable.

Freedom of expression is the right to know

- It is the right to access all media, internet, art, academic writings, and information held by government
- It is the right to use when demanding rights to health, to a clean environment, to truth and to justice
- It holds governments accountable for their promises, obligations and actions, preventing corruption which thrives on secrecy.

Email: asia@article19.org

ARTICLE 19 အကြောင်း

အာတီကယ် ၁၉ မှ လူတိုင်းအတွက် ၎င်းတို့၏ အမြင်အယူအဆများကို လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်ရသော၊ ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးသော ၎င်းတို့၏ဘဝများနှင့် ပတ်သတ်ပြီး ရွေးချယ်စရာများကို သိရှိခွင့်ရသော ကမ္ဘာကြီးကို အနာဂတ်ဖြစ်နိုင်ချေအဖြစ် စိတ်ကူးထားသည်။

ထိုသို့ဖြစ်လာနိုင်ရန်အတွက်လည်း နေရာတိုင်းမှ လူများက ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာသတင်းအချက်အလက်များရရှိဖြန့်ဖြူးခြင်း အခွင့်အရေးများကို အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးများမပါဘဲ ဒီမိုကရေစီ၊ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ဖြစ်လာနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း၏ အပိုဒ် ၁၉ ကို ကောက်နုတ်ပြီး အာတီကယ် ၁၉ အမည်ကို ယူခဲ့ပါသည်။

“လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်သောအမြင်နှင့် လွတ်လပ်သောထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ရှိလေသည် ။ ၎င်းအခွင့်အရေးထဲတွင် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ကြားဝင်နှောင့်ယှက်ခြင်းမခံရစေဘဲ လွတ်လပ်စွာ စွဲကိုင်ထားနိုင်ပြီး၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် အတွေးအခေါ်များကို နယ်မြေကန့်သတ်ခြားနားခြင်း မရှိစေဘဲ မည်သည့်မီဒီယာအမျိုးအစားကိုမဆိုသုံး၍ ရှာဖွေ၊ လက်ခံ၊ ဖြန့်ဝေရန်အခွင့်အရေးများလည်း ပါဝင်သည်။”

နေရာတိုင်းရှိ လူများမှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာပြဌာန်းနိုင်ပြီး၊ သတင်းအချက်အလက် အခွင့်အလမ်း နှင့် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို ခံစားနိုင်ကြစေရန် အာတီကယ် ၁၉ မှ ရည်ရွယ် ဆောင်ရွက်သည်။ လွတ်လပ်သောဖော်ပြချက်ကို သုံးမျိုး သတ်မှတ် နားလည်ထားပါသည်။

လွတ်လပ်သော ဖော်ပြချက်သည် ပြောရေးဆိုခွင့် ဖြစ်သည် ။

- နိုင်ငံရေး ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး နှင့် စီးပွားရေး အမြင်များအား ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ဖြစ်သည်။
- သဘောမတူဘဲ အတိုက်အခံပြောခွင့် ဖြစ်သည်။
- ၎င်းက ရွေးကောက်ခံ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစေပြီး အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ပြည်သူလူထုယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်ပေးသည်။

လွတ်လပ်သော ဖော်ပြချက်သည် လွတ်လပ်သော ပုံနှိပ်ခွင့်ဖြစ်သည် ။

- စိုးရိမ်ကြောက်လန့်ခြင်းမရှိ၊ ကြားဝင်နှောင့်ယှက်ခြင်း ၊ တရားစွဲဆိုခြင်း (သို့မဟုတ်) ခွဲခြားနှိမ်ချဆက်ဆံခြင်းတို့ မရှိဘဲ သတင်းများ တင်ပြရေးသားရန် လွတ်လပ်၍ အမှီအခိုကင်းသော မီဒီယာတစ်ခု၏ အခွင့်အရေးဖြစ်သည် ။
- အသိပညာများ ထောက်ပံ့ရန် ၊ သတ်မှတ်ခွဲခြားဖယ်ကြဉ်ထားသော လူတန်းစားတစ်ရပ်ကို ပြောဆိုခွင့်ပေးရန် နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြရန် အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။
- ၎င်း အခွင့်အရေးသည် အစိုးရ လုပ်ဆောင်ချက်ကို မေးခွန်းထုတ်ရန်နှင့် အာဏာတာဝန်ယူမှု ကို ချုပ်ကိုင်ရန် လူတို့၏စိတ်ထဲ၌ လုံခြုံမှု ရှိသည်ဟု ခံစားရစေသော ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးပေးသည်။

လွတ်လပ်သော ဖော်ပြချက်သည် သိရှိပိုင်ခွင့် ဖြစ်သည်။

- ၎င်းသည် မီဒီယာအားလုံး ၊ အင်တာနက်၊ ပန်းချီ၊ သီအိုရီဆန်ဆန် အဆင့်မြင့်အရေးအသားများ နှင့် အစိုးရ လက်ဝယ်ရှိ သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူအသုံးပြုခွင့် ဖြစ်သည်။
- ၎င်း သိရှိပိုင်ခွင့်သည် ပြည်သူများ၏ကျန်းမာရေး၊ သန့်ရှင်းသော ပတ်ဝန်းကျင်၊ အမှန်တရား နှင့် တရားမျှတမှုများဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုရာတွင် အသုံးပြုခွင့်လည်း ဖြစ်သည်။
- သိရှိပိုင်ခွင့်သည် အစိုးရ၏ကတိကဝတ်များ၊ တာဝန်များ နှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် အစိုးရတာဝန်ယူမှုကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပြီး လျှို့ဝှက်ဖုံးကွယ်နေသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများမှ ကာကွယ်ပေးသည်။

DEFENDING FREEDOM
OF EXPRESSION AND INFORMATION

ARTICLE 19 Free Word Centre 60 Farringdon Road London EC1R 3GA
T +44 20 7324 2500 F +44 20 7490 0566

E info@article19.org W www.article19.org Tw [@article19org](https://twitter.com/article19org)

© ARTICLE 19